

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5:20, za pol leta K 2:60, za četrt leta K 1:30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnitvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enost. lpinimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane petiti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

K novi žetvi.

Od početka vojne se z nujno skrbjo zanimajo vse panoge avstrijskega delavskega gibanja, strankina zastopstva, parlamentarni klub, strokovna komisija, osrednja zveza avstrijskih konsumnih društev in tudi ženska organizacija, kako bi se olajšali življenjski pogoji delavskih množic v sedanjih nespremenljivih vojnih razmerah in obvarovale pred najhujšo bedo in nesrečo, v kolikor je to pač mogoče organizacijam. Vsaka organizacija je storila v svojem področju vse, v vprašanih splošnega interesa pa so se posvetovale organizacije skupaj, da so bolj in soglasno izvele primerne akcije. Tako je potom organizacij po preišljenem načrtu skupne organizacije šla iniciativa delavskih organizacij v posamezne občinske posvetovalnice, v delavnice. Notranje poslovanje teh organizacij se je razpletlo po vseh potih blagohotnega in občekoristnega dela, o katerem bodo organizacije o primernem času podala svoja poročila, ki bodo pričala, kolike važnosti je v sedanjem času delavska organizacija.

Središče tega dela je tvorila skrb za ljudsko prehranjevanje. Ne da bi si peli slavo, smemo trditi, da so vodila tiste spomenice, ki so jo organizacije potom predsedništva socialnodemokratskega parlamentarnega kluba kmalu jeseni 1914. vročile ministrskemu predsedstvu, vplivala na vsa javna posvetovanja in sklepe vseh strank ter tudi podala podlago oblastem za marsikatero ukrepe. Od takrat je še vedno na dnevnem redu monopoliziranje krušnih pridelkov, in vedno več pristašev ima ta naš nasvet, ker ga utemeljujejo vsakdanje izkušnje. Žal, da kljub temu,

čeprav imamo novo žetev že prav blizu, še ne vemo, če se uresniči žitni monopol ali pa ne. Toda, če se državni monopol tudi ne uvede, bo vendar najprimerneje, ako poišče novi režim primerno obliko »monopolne ureditve«, ki bo jamčila za zadostno preskrbo in preprečila nepotrebne oderuške cene.

Skrb, kdaj se vse to izvrši, je dala povod osrednjim organizacijam delavskega gibanja, da so zopet poslale svoje zastopnike k vladi, da zopet priporočajo najnujnejše korake, ki so potrebni za zagotovitev zadostne preskrbe. Posameznosti iz dvehurnega razgovora z ministrskim predsednikom se ne objavijo, ker so zapune, zatorej je mogoče poročati le v splošnem o avdijenci.

Omenjamo tukaj na kratko in v glavnem vsebino dotične spomenice, ker nam manjka prostora.

Pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu so bili v avdijenci sodrugi poslanci Seitz, Domes, dr. Renner in sodružice Adelajda Popp, A. Pölzer in E. Freundlich, ki so izročili ministru posebno spomenico glede zahtev delavstva.

Spomenica priporoča žitni monopol za pšenico, rž, ječmen, koruzo in oves, nasvetuje, da nadzoruje trgovske mline žitni preskrbovalni zavod, načrt za sistematično razdelitev zalog, ureditev cen, neposredno razdeljevanje žita potom preskrbovalnega zavoda, uredbo razmerja z Ogrsko in vojaško intendanco.

Ministrski predsednik je nato pojasnil nameravane uredbe in naredbe glede žetve. Rekvizicijo in razdelitev žit bo oskrboval žitni preskrbovalni zavod, ki bo imel prednost ter bo urejen na tako široki podlagi, da bo mogel z lahkoto po-

slovati. Glede organizacije se vrše pogajanja in bodo prav kmalu dovedla do ugodnega uspeha. Tudi vojaška uprava namerava z obema vladama napraviti dogovor, da ne bo pri preskrbljevanju z žitom nikakršnih motitev ter bo rekvirirala le toliko potrebščin, kolikor jih bo nujno potrebovala.

Nadejamo se in iskreno želimo, da bi posredovnje in ukrepi uspeli res ugodno, ter da se preskrba kar najbolje zagotovi.

Bryanov oklic.

Tajnik ameriških Zedinjenih držav Bryan je nedavno odstopil. Tajništvo je dobil na pritisk ameriške abstinencne zveze in sam je odločen propagator abstinencnega gibanja. Kot pristaš tega gibanja ni bil prijatelj vojne ter ni pospeševal ameriškega stremjenja za vojno. Ko je Bryan odstopil, niso bili znani vzroki njegovega odstopa, nehote pa se nam je usiljevala misel, da mora biti povod odstopa Wilsonova prevelika naklonjenost vojni.

Bryan je izdal v pojasnilo poseben oklic. In res, kakor klicar z drugega sveta nam govori Bryan v njem, dasi tudi predsednik Wilson ni za to, da bi se Zedinjene države udeležile vojne.

Odstop Bryana je zbudil začudenje. Kljub občevanju med evropskimi vladami, ki je prav često odurno in polno očitaj ter pretenj, ima nota, ki so jo poslale Zedinjene države ameriške Nemčiji zaradi potopljene »Lusitanije«, popolnoma miroljubno, stvarno vsebino, in če bi kdo tudi ne veroval podanim dokazom, ne bo mogel tajiti, da je Zedinjenim državam res samo za varstvo someščanov. Nota ne vsebuje nobenega sovraštva, ne preti,

LISTEK.

Temota.

Črtica. — Spisal Anton P. Čehov.

Mladenič, svetlih obrvi, koščene obraza, v raztrganem kožuhu in velikih suknenih čizmih je čakal okrožnega zdravnika; ko se je ta po končani viziti vračal iz bolnice domov, je boječe stopil predenj.

Vaša milost! je dejal.

Kaj hočeš?

Mladenič je potegnil z dlanjo preko nosu, obrnil oči proti nebu in potem odgovoril:

Vaša milost... Med bolniki-jetniki imate mojega brata Vasko, kovača iz Vararina...

Tako je, in kaj poteni?

Potem, jaz sem Vaskin brat... Dvoje bratov: on — Vaska — in jaz Kirila. Poleg naju je troje sester, in Vaska je oženjen ter ima otroke... Ust je obilo, a roke nobene. Kovačnica že skoro dve leti ni videla ognja. Jaz delam v tovarni za sítěc, a kovati ne znam. In kakov delavec pa je oča! Delati ne more, ko še dobro jesti ne zna; žlico nosi mimo ust.

Kaj pa hočeš od mene?

Milost, izpusti Vasko!

Zdravnik je začudeno pogledal Kirila in ne da bi odgovoril odšel dalje. Mladenič je stekel za njim in mu padel pred noge.

Dobri gospod doktor! — je zaprosil in oči so se mu zasvetile in z dlanjo je potegnil po obrazu. — Ukaži, milost, pusti Vasko domov! Če hočeš, molim zate do smrti! Pusti ga! Doma od gladu vse gine! Mati joče dan na dan; žena pretaka solze... Kratkotomalo smrt! Sicer bi mu ne bilo do belega dneva! Milost, dobri gospod, izpusti ga!

Kaj ti ne pada v glavo; a si ob pamet? — ga je vprašal doktor in ga jezno pogledal. — Kako naj ga izpustim? Saj je vendar jetnik!

Kiril je zaplakal.

Izpusti ga!

Bedak! Kakšno pravico pa imam? Sem-li ječar, ka-li? Privedli so ga k meni, da ga zdravim, in jaz ga zdravim; ali izpustiti ga smem prav tako malo, kakor tebe zapreti. Buča nespametna!

Brez vzroka so ga zaprli! Čakajoč razsodbe je pretičal skoraj leto dni v preiskovalnem zaporu, in zdaj ne ve zakaj. Ne bi rekel, če bi bil ubijal, ali konje kradel, ali tu so ga vteknili v temo brez vzroka.

Dobro, ali kaj imam jaz pri tem?

Zaprli so kmeta in sami ne vedo zakaj. Če se ga je navlekel, tedaj je pozabil

na vse; očetu je ušesa obrezal in sebi lice razparal v pijanosti; a dvoje naših mladičev — zahotelo se jima je po turškem tobaku — ga je nagovarjalo, da se ponoči z njima utihotapi v »kramo«, po tobak. Vinjen jih je poslušal, bedak. Zdrobili so ključavnico in vdrli. Vse so prevrnili, steklenino pobili, moko razsuli. Pijanci, saj veste! No, tačas pa orožnik... na sodnijo. Celo leto so sedeli v zaporu, in pred tednom, v sredo, so sodili vse tri v mestu. Zadaj orožnik z bajonetom... priče so prisegle, da je Vaska med vsemi najmanj kriv, a gospoda so razsodili tako, da je on kolovodja: otroka v zapor, Vaska pa je dobil tri leta ječe. In zakaj? To vedi Bog sam!

Že spet; ali kaj imam vendar jaz pri tem? Stopi do gosposke.

Pri gosposki sem že bil. Na sodnijo sem šel in hotel vložiti prošnjo; a niti prošnje niso hoteli. Pri komisariju sem bil, pri preiskovalnem sodniku, in vsak pravi: to ni moja stvar, Čegava stvar pa je potem? Tu v bolnici ga ni višjega od tebe. Kar hočeš, to tudi storiš.

Bedak! je zdihnil zdravnik. Kjer so porotniki enkrat izgovorili besedo, tam izgubi gubernator, minister svojo pravico, nikar takov komisar. Vse besedičenje je zaman.

Kdo pa je sodil?

Gospodje porotniki...

še na misel ji ne prihaja kaj takega. Vendar se je zdela nota Bryanu preostra in po njegovem mnenju ni bilo popolnoma izključeno, da utegne povzročiti vojne zapletitve, ker se je ravnala po starem sistemu, po sistemu moči, in Bryan je rajši odstopil, kakor bi bil podpisal Wilsonovo noto. Z občudovanjem smemo zreti na moža, ki je zaklical Američanom kot kristjan besede: Kdor prijemlje za meč, bo z mečem končan. To pa niso samo besede, marveč prepričanje moža, ki je te besede potrdil s svojim odstopom. Iz teh besed zveni tudi za Evropo, ki je sedaj zapletena v krvave boje, tolažilna nada, da bo odločni nastop Bryana vplival tudi na srca evropskih ljudstev.

Marsikdo se bo posmehoval ameriškim idealistom, ki trde, da se da tudi marsikaj dokazati in dognati z mirno besedo, ne pa le s topovi, torpedi in bombami, a obenem jim bo tudi všeč, da zahtevajo naj se Amerika z Nemčijo mirno pogodi zaradi »Lusitanije«. Sprva so napadali Bryana, češ, da je moral zaradi tega odstopiti, ker je bil za vojno z Nemčijo, toda sedaj, ko je podal svoje pojasnilo, ga bodo izigravali proti predsedniku Wilsonu.

Nikakor ni Bryan naš vzor, naš apostol, ali eno, kar je zastopal državni tajnik Bryan, čemur z vsem srcem pritrjujemo, je namreč, da bomo dočakali blagodejni sporazum med narodi šele tedaj, kadar bo zavladalo načelo blagohotnega sporazumevanja med njimi in ko bo popolnoma ponehal strah pred sosedovo oblastjo in močjo.

To Bryanovo načelo ima bodočnost, to je tudi socialističsko načelo.

Drohobyč in Boryslav.

Drugi teden meseca maja so morali Rusi že drugič zapustiti gališka petrolejska revirja. Pri Boryslavu je največ vrelcev surovega olja, in tam je tudi največ jam. Drohobyč pa je pravzaprav sedež uprave, kjer se tudi vrši glavna kupčija, ki je v zvezi s trgovino s surovim oljem in s petrolejsko industrijo sploh. V Boryslavskem okrožju pridelujejo okoli 80 od-

stotkov vsega gališkega olja. Vse tehniške pridobitve glede navrtavanja oljnih vrelcev se tukaj izkoriščajo, in v mirnem času delajo skupaj z veliko vneto avstrijski, nemški, angleški in ameriški inženjerji. V Boryslavskih jamah ni investiran samo avstrijski in nemški kapital, nego so ga investirali zlasti poslednja leta tudi Angleži in Francozi. To je najbrže tudi vzrok, zakaj Rusi ob svojem umikanju niso uničili jame. Vsa znatnejša petrolejska podjetja monarhije so interesirana posredno ali neposredno na usodi Boryslavskih jam za surovo olje, ker imajo tam ali lastno posest, ali pa dobivajo od tam surovo olje za svoje čistilnice. V Boryslavu imajo obsežno omrežje rezervarjev in pipelinov za sirovo olje, zaradi tega je postal ta kraj tudi važno središče za razpošiljanje surovega olja.

V Drohobyču se nahajajo razen velikih državnih rafinerij (čistilnic), ki prekrbujejo gališke državne železnice z oljem za kuriivo, tudi čistilnice »Galicia« in »Austria«. Železnica, ki vodi iz Boryslava mimo Drohobyča izvažata surovo olje. Razdalja med obema krajema znaša po železnici okoli pol ure.

Ti kraji so sedaj že štiri tedne zopet v avstrijski posesti. (Kdor hoče ta dva kraja najti na zemljevidu, naj ju išče v srednji Galiciji med Pržemišlom in Strijem).

Izvoz češkega rujav. premoga po Labi v Nemčijo.

Po uradni statistiki kralj. saksonskega carinskega urada v Šandovi je izvoz rujavega premoga iz Češke v Nemčijo narasel leta 1914. proti letu 1913. za 35 odstotkov. To dokazuje, da se je trgovina s premogom v severni zahodni Češki tudi v vojnem času znatno izboljšala.

Kako mnogo rujavega premoga iz severne zahodne Češke so izvozili samo po vodni cesti v Nemčijo, nam dokazuje omenjena statistika. V letih 1905. do 1914. je bilo eksportiranega 17 milijonov ton rujavega premoga v Nemčijo. Leta 1905. jih je bilo 2·1 milijonov ton, to je 27·3 odstotkov več nego 1904. Do leta 1907. je

potem znašal izvoz stalno okoli 2 milijona ton. Najmanj so ga izvozili leta 1911., to je samo 1,085.619 ton. Leta 1912. je izvoz poskočil kar za 47·4 odstotkov, a leta 1913. je zopet padel za 16 odstotkov. Leta 1914. pa se je dvignil za 9·4 odstotkov. Menjavanje množine izvoza ima svoj vzrok najbrže precej v tem, da vodna cesta ni bila vedno enako ugodna.

Premog izvažajo največ iz revirno-uradnih okrožij Komotava, Mostec (Brüxna) in Teplice. Najnovejša uradna statistika avstrijska pa je iz leta 1913. Izkazuje ta statistika, da so nakopali v tem ozemlju 16,706.042 ton (tona = 10 meterskih stotov) premoga. Po saški statistiki so izvozili samo po reki Labi na nemško leta 1913. 1,344.686 ton. Skupno so pa v tem letu izvozili po železnici in po Labi 40 odstotkov vsega pridelka v inozemstvo. V vojnem letu 1914. se je povečal izvoz po Labi iz severne zahodne Češke v primeri z letom 1913. za 385.000 ton. Dosegel je 1,470.760 ton. V Nemčiji so to dognali že konec februarja, v Avstriji pa statistika še ni izšla.

Ameriška nota Nemčiji.

V najnovejši ameriški noti, ki se je s tako napetostjo pričakovala in katere vsebina se je objavila v nedeljo dne 13. junija, je razločevati med obliko in vsebino. Z ozirom na obliko je prinesla nota najprijetnejše presenečenje, ker ne vsebuje nikake grožnje in ne napoveduje nikakih nasilnih sredstev, pač pa izraža pripravljenost, da sprejme nove dokaze o prevažanju municije in orožja na »Lusitaniji«. O kakem ultimatu nobene sledi. Iz vseh besed diha uljudnost in spravljivost. In vsebina?

Tudi njej daje svoj zrak oblika, in četudi ne prinaša rešitve z ozirom na zadnjo nemško noto, vendar je prosta vsake robotosti, ki jih je bilo še najti v majevi noti, ter je tako spravljiva, da se da sklepati na končno mirno poravnavo. Načelna nasprotja med Ameriko in Nemčijo kulminirajo v slučaju »Lusitanija«. Načelno stoji ameriška nota na stališču, da se tudi v vojnem pasu življenja nekombatantov

Kakšni gospodje? Naši sosede so bili! Andrej Gurjev je bil, Aleška Huk.

Mene že zebe, ko se tu s teboj razgovarjam...

Zdravnik je z roko zamahnil po zraku in naglo odšel proti vratom. Kiril mu je hotel slediti, ali opazivši, kako so zaloputla vrata, je obstal. Deset minut je stal nepremično na bolničnem dvorišču z odkrito glavo in zrl na zdravnikovo stanovanje; potem je globoko zdihtnil, se popraskal in šel do vrat.

Kam pa sedaj? je mrmral, stopivši na cesto. Eden pravi, ni moja stvar, drugi zopet, ni moja stvar. Čegava stvar pa je? Ne, dokler ne namažeš, ne dosežeš ničesar. Zdravnik je govoril, pri tem pa ves čas gledal na palec, kdaj mu kaj svetlega stisnem. No, brate, jaz pojdem celo do gubernatorja.

Končno se je odpravil na pot; venomer se je obračal nazaj, počasno se vlekel po cesti in razmišljal, kam sedaj... Hladno ni bilo in sneg je le slabo škripal pod njegovimi nogami. Kvečjemu pol vrste pred njim se je razgrinjalo na holmu okrogno mestece, kjer so nedavno sodili njegovega brata. Na desno je temnela ječa z rdečim krovom in čuvajnicami na vogalih, na levo se je razprostiral velik mestni park, ves v ivju. Vse je bilo tiho, le nekov stavec v veliki ženski ruti in z veliko kučmo na glavi je korakal pred

njim, kašljal in kričal na kravo, ki jo je gnal v mesto.

Dober dan, stric! je izpregovoril Kiril, dohitevši starca.

Bog daj...

Ženeš na sejem?

Naka... je leno odgovoril dedec.

Si meščan, ka-li?

Potem sta se domenila. Kiril je povedal, zakaj je bil v bolnici in o čem je z zdravnikom govoril.

Doktor pravzaprav ni več v tehle rečeh! mu je dejal stavec, ko sta dospela v mesto. Dasi je gospod izučen v zdravljenju z vsemi sredstvi, a da bi tebi dal v tem oziru kakov nasvet, ali recimo, da bi napisal protokol — tega ne zna. Zato je posebna gosposka. Pri sodniku si bil in pri komisarju. Tudi ta dva nista večča v tvoji zadevi.

Kam pa naj se obrnem?

Črez vaše kmetiške stvari je postavljen poseben »glavar«. Pojdi k njemu! Gospod Linjeokov.

Kaj, ta je v Zlátovem?

No, da, v Zlátovem. Tam je vaš glavar. V vaših stvareh izgubi še celo sodnik proti njemu pravico.

Daleč bo treba iti, brate!... Čaj, 15 vrst in še črez.

Kaj to, komur treba, gre i sto vrst.

Imaš prav... Ali naj mu izročim prošnjo?

Izveš vse tamkaj. Prošnjo, če je bode treba, ti brž napiše pisar. Glavar ima tudi pisarja.

Poslovivši se od starca je postal na trgu, se poglobil v misli in šel iz mesta nazaj. Odpravil se je v Zlátovo...

Črez pet dni je zdravnik, po končani viziti domov grede, spet ugledal Kirila. To pot mladenič ni bil sam, ampak s suhim, bledim starcem, ki je kimal z glavo kot z nihalom in premikal semtertja svoje gube.

Že spet prosim tvoje milosti, je začel Kiril. Glej, z očetom sem prišel, izkaži milost in izpusti Vasko! Glavar se niti v pomenek ni spustil. Pravijo: »je zdoma!«

Visoki gospod! je zagolčal stavec v grlu, dvignivši trepalnice. Bodite milostljivi. Reveži smo, ne moremo zahvaliti vaše dobrote, ali če je vaši milosti prav, naj Herjuška in Vaska z delom odslužita! Naj z delom odslužita!

Z delom odsluživa, prav gotovo, je dejal Kiril in dvignil roke v prisego. Izpusti! Doma od gladu vse mre. Iz vsega grla se jočejo, gospod!

Mladenič je bistro pogledal očeta in ga potresel za rokav, in oba sta kot na povelje pala zdravniku pred noge. Ta je zamahnil z roko po zraku, in ne da bi se ozrl, naglo odšel domov.

po zakonu in pravici ne sme spravljeni v nevarnost in se ne sme uničiti ladje, ki se ne brani. V slučaju »Lusitanije« se pa postavlja ameriška nota na stališče, da je bila to izključno trgovska ladja, ki se ni branila. Kot dokaz se navaja, da je dala ameriška vlada pred odhodom ladje po svojih uradnikih dognati legalni značaj »Lusitanije« kot navadne trgovske ladje.

Temu nasproti zastopa tudi Nemčija svoje načelno stališče in posebej še glede »Lusitanije«. V zadnjem oziru nemška vlada zanika značaj »Lusitanije« kot trgovske ladje, ker da je bila pomožna križarka, je imela topove in topniško moštvo in vrhu tega je vozila municijo.

Sedaj gre torej za to, da nemška vlada doprinese dokaz, da so se ameriške oblasti glede značaja »Lusitanije« motile. Za zedinjenje na podlagi dokaznega materiala bi tu ne bilo nobenih ovir.

Drugače je z načelnim stališčem: Nemška vlada je mnenja, da je v usiljeni ji brambri proti angleški zaporni in izstradalni politiki opravičena, da v vojnem pasu torpedira in potopi vsako angleško in vsako nevtralnno ladjo brez ozira na nekombatante. Načelno stališče ameriške note pa zastopa mnenje, da se sme taka ladja torpedirati šele po predidočem pozivu, oziroma svarilu in šele tedaj, če bi ne hotela ubogati in bi se skušala upirati.

Če se torej Nemčiji posreči dokazati oborožbo »Lusitanije«, njen značaj kot vojne ladje, nad čemur ni dvomiti, potem ostane še vedno načelno stališče. Ako se pri tem ne bo upoštevalo angleškega načina pomorskega vojevanja, se bo komaj moglo najti temelj za spravo. Kajti če je Anglija prevrnila normalno pomorsko vojevanje, ne gre, da bi se iz tega sledeče posledice obravnavale same zase izključno na račun Nemčije. Tudi v tem oziru odvarja ameriška nota izhode, ker se ponuja kot posredovalka, da se med Anglijo in Nemčijo doseže dogovori glede pomorskega vojevanja. Torej tudi v tem oziru velik korak naprej na potu sporazuma.

Kar se tiče v noti naglašenege jamstva za varnost ameriških državljanov, se more razumeti le v okviru gornjih izjavanj. Če nota končno pogin tolikih ljudi kakor na »Lusitaniji« dviga s temelja golega pravnega vprašanja v kraljestvo človečnosti, potem je to gotovo idealno stališče, ki bi se pa moralo brezpogojno obrniti tudi na metodo angleške izstradalne vojne in ameriških orožnih dobav. Enaka pravica in enaka idealna načela za vse. Tega naziranja je bil, kakor se zdi, zlasti tudi Bryan, ki oznanja zaplembo orožnih dobav na ladjah. Sicer pa tudi v tem oziru ni izključen sporazum, ki mu pripravljajo pot izprememba v mišljenju velikega dela ameriškega prebivalstva.

Svetovna vojna.

Iz uradnih poročil z italijanskega bojišča posnemamo le najvažnejše podatke.

Posamezni boji kakor tudi artiljerijski boji ob Soči trajajo dalje. Doslej so se Italijani na izhodnem bregu reke ustalili le pri Tržiču in Kobaridu na točkah, ki leže pred našo bojno fronto. Nasprotni oddelki so prišli pri Plaveh na višine izhodnega brega, a so bili zopet vrženi nazaj.

Na koroški meji so naše čete odbile sovražne napade na prelaze v kraju Monte Paralba ter so zasedle to goro. Poizkus Italijanov, zopet dobiti Montepiano, se je izjalovil. Sicer se plazi sovražnik na posameznih prostorih ob meji počasi do naših pozicij. Tako stoji v Cortini d'Ampezzo Fiera di Primesso in Borgo.

Ob Soči so se dva dneva posebno pri Plaveh vršili resnejši boji. Dne 11. t. m. tam podvzeti poskus ravenske brigade, da bi pridobila izhodne obrežne višine, se je končal z umikanjem sovražnika. Italijani so vnovič prekoračili reko. Po ljutih bojih se je posrečilo našim četam, da so sovražnika, ki se je neprestano ojačeval, vrgle nazaj iz svoje postojanke, pred katerimi je ležalo nad 1000 mrtvih Italijanov.

Novi poizkusi Italijanov, priti do naših pozicij pri Tolminu in Plaveh, so ostali zopet brez uspeha. Na posameznih oddelkih soške fronte mir. Neka po italijanskih parlamentarnih izročena prošnja radi pokopa mrtvih ogenj ustaviti, je bila iz vojaških vzrokov odklonjena. Na koroški meji so štajerski črnovojniki vzeli mali Pal izhodno prelaza Plöcken ter so odbili tri italijanske protinapade na to obmejno goro. Na tirolskem obmejnem ozemlju napravljajo nasprotni poizkuse, priti na naše pozicije in vzdržuje brezuspešni artiljerijski boj. Na neki obmejni točki je prisilila neka orožniška straža brez lastnih izgub neko laško stotnijo, da se je umaknila ter je ujela 58 Lahov.

Iz vojnega časnikarskega stana se poroča dne 12. t. m.: Vsi poizkusi Italijanov, da bi prodrli naše obmejne utrdbe in zatvore, so se do zdaj redno izjalovili z velikimi izgubami za Italijane. Včeraj so poizkušali Italijani na treh točkah, in sicer ob goriškem mostu, na Freikofelu in pri Cortuci velike napade, ki so se pa zopet popolnoma izjalovili.

V Srbiji so postali ljubosumni z Italijo. Zaraditega prodirajo v Albanijo, kar pa Črnogorcem baje tudi ni všeč.

Z našimi četami so se spopadli le Črnogorci, ki so prodrli čez mejo, a so bili zavrženi z izgubami.

Na Gališkem bojišču so dosegle zvezne čete zopet velik uspeh. Še pred nekaj dnevi so poročala ruska vojna poročila, da so Rusi ustavili ofenzivo avstrijskih in nemških čet. A v tistem trenutku pa tudi prihajajo poročila, ki povedo, da je bila ruska bojna črta iznova prodrta, nasprotnik poražen ter da se umika. Na 70 kilometrov dolgi bojni črti, to je od Černijave, severozahodno od Močiške, tja do Seniave ob Sanu, od koder so bili Rusi v nedeljo prepodeni. Pri teh bojih so ujeli zavezniki zopet 16.000 Rusov.

S tem prodiranjem je dosežen prvi korak za osvoboditev Levova in cele Galicije. Pri Močiški so Rusi zbrali ogromne sile, in sicer zaradi tega, ker tam vodi cesta proti Levovu. Zmaga zavezniških čet je pa vzela Rusom vso nado, da bi ustavili ofenzivo ali pa da bi mogli uspešno braniti Levov in severoizhodni del Galicije. Nemške čete so oddaljene od Levova le še poldrug dan marša. Rusi so jeli izpraznjevati mesto.

Uradno vojno poročilo z dne 16. t. m. pravi: V Galiciji niso mogli Rusi splošnega napada zveznih armad navzlic najtršemu odporu vzdržati. Od naših zmagovalnih čet zasledovani se umikajo ostanki premaganih ruskih zborov čez Cewkow, Lubazov in Javorov. Južno od levovske ceste je armada Böhm-Ermolijeva danes ponoči zavzela ruske pozicije na celi fronti in vrgla sovražnika nazaj čez Sadova-Višnja in Rudki. Južno od Dnjestra se vrše boji pred obmostji. Čete Pflanzeljeve armade so včeraj zjutraj zavzele Nizniov. Dosedanje bitke in boji v mesecu juniju so prinesli bogat plen. Od 1. do 15. junija je skupna vsota ujetnikov sledeča: 108 častnikov, 122.300 mož, 53 topov, 187 strojnih pušk, 58 municijskih voz.

Na Ruskem se tolažijo z novimi vojnimi načrti. Listi namreč poročajo, da se izdelava za operacije popolnoma nov vojni načrt, ki bo presenetil zaveznike.

Na francoskem bojišču je bilo zadnje dni nekoliko živahneje. Na celi bojni črti vendar prevladuje nekaka utrujenost.

Med vojnimi poročili je najvažnejše to z dne 14. t. m., ki pravi:

Na fronti med Lievinom in Arrasom so doživeli Francozi težak poraz. Potem ko je tekom dneva naš artiljerijski ogenj pregnal sovražne čete, ki so bile pripravljene za napad, so proti večeru dvakrat v strujenih vrstah močno napadli naše postojanke na obeh straneh višine Loretto kakor tudi na fronti Neuville-Rachincourt. Sovražnika smo povsod s težkimi izgubami vrgli nazaj. Vse postojanke so ostale v naši posesti, slabše napade sovražnika ob yerskem prekopu smo odbili. Pehotni boji jugovzhodno od Hebuterne so ostali brezuspešni, sovražne napade v Champagni smo v kali zadušili.

Francozi so se jeli zopet bati, da napravijo Nemci nov sunek proti Parizu.

Na turškem bojišču se razvijajo operacije še počasneje nego drugod. V Kavkaziji so Rusi napadli pri Olty turške postojanke, pa so se morali umakniti.

V Dardanelah se vrši dan za dnem obstreljavanje z nekaj ladjami. Francoske in angleške ladje pa nimajo uspeha. Potopili sta se pri zadnjih operacijah zopet dve križarki, ki sta bili žrtev najbrže nemških podvodnih čolnov.

Na drugih bojiščih ni sprememb.

Ne pozabite na Delavsko predstavo v Trbovljah

v nedeljo dne 20. t. m. ob 4. popoldne.

Pevsko društvo Unije rudarjev avstrijskih priredi v Trbovljah dne 20. t. m. na dvorišču »Delavskega doma« priljubljeno igro

»ZVESTOBA«.

ki jo je spisal sodrug Etbin Kristan. Pri priredbi koncertuje lastna društvena godba pod vodstvom sodruga Stanka Kolenca. Prebitok je namenjen »Rdečemu križu«. — Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina 40 vin.

Domači pregled.

Ugotovitev identitete trupel umrlih vojakov. Skupni osrednji poizvedovalni urad na Dunaju bo dal vse vposlane slike in popise oseb umrlih neznanih vojakov od časa do časa razmnožiti in jih bo pošiljal potom političnih deželnih oblastij na c. kr. okrajno glavarstvo in magistratom mest z lastnim statutom, da se omogoči ugotovitev identitete. Na Kranjskem bodo te slike in popisi oseb vsem interesiranim osebam na vpogled pri vseh c. kr. okrajnih glavarstvih in pri mestnem magistratu v Ljubljani. Popolnoma zanesljive ugotovitve je z vsemi potrebnimi podatki naznaniti neposredno skupnemu poizvedovalnemu uradu »Rdečega križa« na Dunaju VII.

Preskrba vojnih invalidov in njih svojcev. Ministrstvo je izdalo dve novi naredbi glede preskrbe vojnih invalidov in njih svojcev, ki nekoliko izboljšujeta sedanjo preskrbo. O njiju poročamo prihodnjič.

Za potujoče občinstvo. Železniško ministrstvo je, ker primanjkuje drobiža, ukazalo, da se morajo pri osebnih blagaj-

nah plačevati vožni listki z že naštetim denarjem. Blagajniki zato niso dolžni, da sprejemajo bankovce in jih menjajo, marveč lahko zahtevajo tisto vsoto, kolikor stane vožni list. Tudi pri tovornih blagajnah naj se pripravi primeren drobiž.

Zglaševanje črnovojnikov na Štajerskem. Vsi črnovojniki letnikov 1865. do 1872. se morajo zglasiti pri občini svojega bivališča in sicer letniki 1869. do 1874. do 18. junija, letniki 1865. do 1868. pa od 19. do najkasneje 23. junija. Kdor se ne bo zglasil, bo strogo kaznovan.

Zanimivi ranjenci. Na kirurški oddelku ljubljanske deželne bolnišnice leži vojak pešec Janos Kalvar, ogrski cigan, ki je bil na italijanskem bojišču s šrapnelom petnajstkrat ranjen. Dva drobca krogla sta ga ranila na glavi, po en drobec na levi roki dvakrat, trije drobeci na stegnih, dva na pljučih, trije na spodnjih stegnih. Kljub ranam je mož že v toliko okreval, da se po treh tednih oskrbe v bolnišnici že sprehaja po vrtu. — Jožef Manfreda leži v istem oddelku. Ranile so ga krogla šestkrat in tudi sicer je še poškodovan. Dva drobca krogel sta ga zadela na levem kolenu, štirje na levi roki. Kljub ranam bo junak popolnoma okreval. Nekoga italijanskega vojnega ujetnika so pripeljali na isti oddelek. Razbit ima levi del črepinje, možgani so v velikosti jabolka izstopili. Tresla ga je zato huda mrzlica in popolnoma je ohromel na desni strani telesa. Hitro so ga operirali; odkrili možgansko kožo in odpilili kost, očistili možgane drobecv kosti, odrezali del možgan in odstranili, potegnili čez možgane možgansko kožo in jo zašili. Bolnik se zdaj dobro počuti in okreva. — Pešca Riharda Tscheppe iz Maribora je zadel šrapnel na glavi. Del krogla je prodril črepinjo in pognal drobce kosti v možgane, kar je povzročilo mrzlico, nezavestnost in je postal hrom na polovici telesa. Bolniku so preklali črepinjo in očistili možgane; v možgane so nato vpeljali cev iz gumija za odtok gnoja. Bolnika zdaj ne trese mrzlica in se že zaveda, rad je in spi. Upajo, da prične v nekaterih tednih zopet govoriti in da ozdravi tako, kakor je ozdravel jeseni neki podobno ranjeni ogrski kmet na kirurški oddelku tukajšnje deželne bolnišnice.

Na Primorskem so prenehali izhajati naslednji listi: »Primorec« v Gorici, »Piccolo« v Trstu, »Naša Sloga« in »Giornalitto« v Pulju, »Pučki Prijatelj« v Pazinu ter »Unione Nazionale« v Poreču.

Zanimiv slučaj trajnega spanja. Inomost, 13. junija. Na zadnjem zdravniškem zborovanju je profesor Mayer predstavil vojaka, ki že od srede marca meseca ne prestando spi. Bolnik je Bošnjak; sredi marca so ga spečega pripeljali z bojišča najprej v Bolcan, kasneje pa v Inomost. Mož je padel v svoje brezčutno stanje najbrž vsled strahu ob eksploziji težke granate. Hraniti ga morajo umetno in je močno shujšal. Z elektriziranjem so ga zdravniki spravili tako daleč, da tedaj, kadar mu vlivajo hrano, nehote pregiba usta, da srka. Za zbadanje s šivanko v nos, roke, prste in zlasti v hrbet je popolnoma neobčuten. Zdravniki upajo, da bodo bolnika v nepredaljem času iztrgali iz sedanjega stanja.

Ostre kazni zaradi slabega mleka. Graško okrajno sodišče je obsodilo trgovca z mlekom Franca Heidingerja iz Bierbauma na tri tedne zapora in 100 kron globe, oziroma še nadaljnih deset dni zapora, ker je prodajal mleko, ki mu je delil 75 odstotkov vode. Heidinger je bil radi nepoštenega ravnanja z mlekom že večkrat kaznovan. — Mlekar Ivan Zinser je bil pa obsojen na en teden zapora in 30 K

globe; v njegovem mleku je bilo 30 odstotkov vode.

Smrtne obsodbe. »Nowa Reforma« poroča iz Tarnowa: Po lepakih se razglašajo: Vojno sodišče IV. etapnega poveljstva je radi zločina veleizdajstva obsodilo na smrt na vešalih sledeče osebe: učiteljski profesor Lazarski, železniški kurjač Pasiecznik, trgovec Fast, kamnosek Musial, trgovec Witalis, pek Plonka, čevljar Weiss in služkinja Vytkowna; zadnjim trem se je smrtna kazen milostnim potom izpremenila v 10 do 20letno težko ječo, ostale so takoj usmrtili.

Hofrichter poizkušal uiti. Znani Hofrichter je poizkusil dne 14. t. m. preoblečen pobegniti iz blaznice v Steihofu. Neki finančni organ ga je pa spoznal in prijel.

Na Ogrskem odkrili zaloge moke. Iz Budimpešte se poroča 10. t. m.: Župan Barczy je prišel danes v družbi podžupana Bodyja v centralno tržnico, da se osebno prepriča o učinku v zadnjih dneh ukrenjenih oblastvenih odredb. Župan je dognal, da vsled teh odredb ni več opaziti tako velikih nerednosti na strani prodajalcev. Tudi danes so se nekoliko pocenila posamezna živila, a žal ne meso in mleko. Vsled ovadbe mestne občine je vlada odredila preiskavo v raznih občinah na deželi ter so se dejansko odkrile skrite zaloge moke. V smislu postave gre ova-diteljici, t. j. mestni občini budimpeštanski 20 odstotkov novonajdene moke. S tem se bo omogočilo, da se dnevni delež moke v izmeri 20 dek na osebo zviša na 30 dek. Tudi moka za kuho se bo izboljšala in bo sestala iz 70 odstotkov bele in 30 odstotkov ječmenove ali koruzne moke (doslej 50 odstotkov bele in 50 odstotkov ječmenove oziroma koruzne).

Promet s poštnimi zavitki v ozemlje Poljske, ki je zasedeno po avstro-ogrskih četah. Navadni zavitki do teže 5 kg se lahko pošiljajo pod sledečimi pogoji na etapne poštne urade: Dabrowa na Poljskem, Jędrzejow, Miechow, Noworadomsk, Olkusz in Piotrkow. Nedopustna je navedba vrednosti, obremenitev s povzetjem, ekspresna dostavitev, dostava na lastne roke ali pa preložitve povratnice. Zavitki se morajo frankovati, pošt-nina znaša v vsakem slučaju 60 h. Prepo-vedano je vložiti v zavitke: 1. umazano perilo, 2. ponošeno neočiščeno obleko, 3. orožje in kakršnokoli streljivo, 4. predmete, ki se radi pokvarijo. Zavitki, kateri ne odgovarjajo gornjim predpisom ali splošnim pogojem pošiljanja, se ne odpremljajo in se v danem slučaju vrnejo pošiljateljem. Etapni poštni uradi smejo pregledati vsebino zavitkov tudi v odsotnosti prejemnika. Zavitke je treba dvigniti pri namembnem poštnem uradu. O njih prihodu se obvestijo prejemniki potom poštnih spremnic. Pristojbina za to-le obvestilo znaša 4 h. Dokler se zavitkov ne izroči vojaški upravi, jamči poštna uprava po obstoječih predpisih; po izročitvi zavitkov organom vojaške uprave jamči le v toliko, v kolikor je dokazana krivda vojaški upravi podrejenih pošt-nih in brzojavnih uslužbencev.

Sladkorne zaloge zadoščajo in sladkor se ne podraži. C. kr. korespondenčni urad: Vlada je večkrat že podala pomirjevalne izjave, da ni pričakovati splošnega pomanjkanja sladkorja in povišanja cen, a zdi se, da so gotovi krogi radi sladkorja še vedno v skrbeh. Prebivalstvo naj se pomiri, ker obstoječe zaloge sladkorja za potreščine tuzemstva popolnoma zadoščajo in da se bo proti mogočim poizkusom neopravičeno povišati cene nastopilo s popolno energijo. Našla se bodo tudi pota in sredstva, da se prepreči vsako nakopičenje zalog, ki bi škodilo splošnosti. Če je pričelo na posameznih

trgih občutno res primanjkovati sladkorja, se je ukrenilo, da se potom trgovskega ministrstva nakažejo iz tvornic občinam potrebne množine sladkorja.

Samo odprta pisma se morajo pošiljati tudi na Hrvaškem.

Občinski svet na Reki je razpuščen z motivacijo, da se je izkazal za popolnoma nesposobnega za delo.

Žitnega monopola na Ogrskem ne bo. Na Ogrskem ne nameravajo uvesti žitnega monopola, marveč samo najvišje cene, ki bodo zadoščale.

Kaj bo v nedeljo novega? Tako vprašuje vsak, kdor ve, kako zanimive predstave vsako nedeljo preskrbi občinstvu v Ljubljani »Kino Central« v deželnem gledališču. V nedeljo predstavlja krasno igro v treh dejanjih »Vojna s pavi«, velekomično »Kuharične sanje«, veseloigro »Vutke v nabuhlosti« ter najnovejša kinematografična vojna poročila. Tudi za mladino primerno! Predstave se vrše ob nedeljah tako, da se jih lahko vsakdo ogleda: ob pol 11. dopoldne, ob 3., pol 5. popoldne, ob 6., pol 8. in 9. uri zvečer. Ob delavnikih pa ob 4. popoldne, ob pol 6., 7. in pol 9. uri zvečer. — Prihodnji torek je na vrsti globoko presunljiva drama »Očetovska ljubezen«. Obisk pri predstavah je vedno večji, ker podjetje nudi res vedno zanimive in nove stvari.

Svetovni pregled.

Italijani preskrbujejo naše čete z mesom. »Tiroler Soldatenzeitung« poroča o bojih ob laško-tirolski meji: Sovražnikova preskrba avstrijskih čet z mesom deluje brez napake. Italijani priganjajo skoraj vsak dan našim četam severno in južno od sedla Tonale ovce, katerih meso je zelo redilno. Zlobni jeziki sicer trde, da gonijo ovce zato, da bi izprožile podkope; a ker se ni dosegel niti en sam uspeh, gre pač le za italijansko ljubeznivost, da nas preskrbe z mesom. Da se jim primerno zahvalimo, smo danes pognali k Italijanom eno ovco nazaj, ki je nosila okoli vratu pergamentni ovoj z obvestilom, da se nahaja Przemysl zopet v naših rokah.

Italija grozi Srbiji. »Stampa« pravi, da ima izvrstno informacijo iz Rima in opozarja na velik nemir, ki vlada v Rimu vsled srbskega prodiranja proti Draču. Že pred dvema leti so Srbi sanjali o pohodu na Drač, ki pa ni uspel, ker je Italija osorno rekla: »Ne smeš!« »Stampa« nadaljuje: Srbi sedaj izkušajo to stvar ponoviti z boljšim uspehom in hočejo z ali brez sporazuma z Italijo ustvariti gotovo dejstvo. V Rimu so vsled tega še bolj nejevoljni, ker imajo Srbi boljše delo, namreč iti v boj proti Avstriji, ne pa v Adriji zbadati Italije. Toda Italija bo morebitno srbsko zasedenje Drača smatrala za nično in neveljavno, kajti vprašanje Drača bo mogel svoj čas rešiti le sporazum štirih. Kakor se vidi, si še pulijo lase, kar tako boli angleško »Times«, »Stampa« pa neusmiljeno pove Srbom, da pri Draču ne bodo imeli nobene besede. Stali bodo v kotu in pri zeleni mizi bodo sedeli samo štirje: Anglež, Francoz, Rus in — Italijan.

Železniški promet preko Rumunije iz Bolgarije zopet odprt. Tranzitni promet iz Bolgarije preko Rumunije v Avstrijo je zopet dovoljen.

Bolgarija ostane nevtralna. — Grški list o Italijanih. Vlada je najnovejše predloge entente odklonila, pa tudi ponudbo trozveze zaenkrat postavila na stran; odločila se je ohraniti popolno nevtralnost. To odobrava večina bolgarske inteligence, enako tudi večji del političnih strank. Bolgarske koristi vsled tega ob sedanjem položaju v Evropi gotovo ne bodo trpele. Bolgarsko časopisje obsoja

nastop Italije na ta način, da brez komentarja prinaša vse težke očitke inozemskih listov. V Solunu izhajajoči list piše: »Ta država se je prej postavila nasproti francoskim interesom v Tunisu, med tem ko je držala z Avstrijo in Nemčijo. Na enak način plačuje sedaj ta nehvaležna država svojim dosedanjim zaveznikom. Vprašamo: Kaj morejo od takega nehvaležnega naroda pričakovati prijatelji Italije? Kaj imajo od te črne nehvaležnosti pričakovati Italijani sami? Grki so bili dolgo časa odkriti prijatelji Italijanov; ko so pa prišla na dan njih roparska stremjenja in odkar so dokazani njih sovražni nameni proti helenizmu, se ne bo našel Grk, ki ne bo smatral Italijane za največje sovražnike Grške. Vsak Grk se bo iz srca veselil porazov Italijanov. Taki porazi bodo kmalu prišli, kajti Italijani so se nepremišljeno vrgli v vojsko in dokazujejo s tem le nehvaležnost in svoje roparske namene proti bivšim zaveznikom«.

Socialistiški kongres, ki je bil sklican minuli teden v Rim, je italijanska vlada prepovedala.

Ruska дума se predčasno sestane. »Tems« poroča iz Petrograda: Potrjuje se poročilo, da se дума sestane pred določenim rokom.

Ruski revolucionarji na delu. Iz Rusije poročajo, da so revolucionarji poglani v zrak več smodnišnic. — General Pavlovskov, ki nadomešča generalnega guvernerja grofa Bobrinskega, je priporočil večim angleškim petrolejskim producentom, naj zapuste Levov, da ne bodo v slučaju, če Levov pade, internirani.

Deset dni v ognju ponoči in podnevi. Iz Petrograda se poroča: »Novo Vreme« opisuje strašne ovire, ki so jih morali premagati Rusi, ko so se umaknili čez reko San. Častniki in vojaki so se morali vojskovati podnevi in ponoči, ne da bi bili mogli počivati. Posrečilo se jim je, da so odbili napade, ko so se umikali in da so celo izkopal 18 km dolgi strelski jarek. Nemci so med tem pripeljali z avtomobili veliko težkih topov. Pričelo se je tisto obstreljevanje, ki mu ga ni zglada v sedanjih mesecih vojske. Povodenj razstrelilnih krogel je poplavljal vse naše obrambne postojanke, krogle so razpokale v sredi divizijskih generalnih štabov in v resni nevarnosti so se nahajali celo naši transporti zadaj. Ognjen dež je koristil Nemcem tudi s tem, da nismo videli njih strelskih jarkov. Ni bilo mogoče, da bi bili rešili svoje topove. V tem peklju so se držali naši polki toliko časa, da je mogel večji del naših čet prekorčiti reko.

»Prostovoljni delavci« na Angleškem. Na Angleškem »primanjkuje« delavstva za izdelovanje vojnih potrebščin. Zaradi tega so izdali oklic, da se zglase prostovoljni delavci za arzenale in tvornice za municijo, ki bi ob svojem prostem času in ponoči tam delali. Zglasilo se je več ljudi nego jih potrebujejo. Med prijavitelji so duhovniki, trgovci, bankirji, advokati in drugih poklicev. — Delavstvu pa nočejo priznati primernih plač.

V Italijanski vojski je doslej okoli 18.000 duhovnikov in menihov.

Splošna mobilizacija na Portugalskem. Predsednik portugalske republike je odredil mobilizacijo vse armade. Angleško poslaništvo v Lizboni stražijo gardisti.

Številke svetovne vojne. Marsikdo, ki se ne peča rad s številkami, pogleda sedaj čisto podatke o ujetnikih, o stroških in drugačnih statističnih podatkih, ker te številke najjasneje kažejo pomen grozovite svetovne vojne. V zadnjem zvezku ilustriranega časopisa »Über Land und Meer« nam podaja te-le podatke, ki so posneti iz raznih podatkov in jih je priob-

čil poznavalec te snovi V. Michaelis. V dotičnem članku čitamo naslednje podatke: Nemčija žrtvuje vsak dan 33.000.000 mark za vojne namene. Vsoto vojnih stroškov za 40 dni, bi bila zadostovala v pokritje vseh stroškov, ki jih je imela Nemčija v vojni s Francijo leta 1870./71. — Vojni stroški Anglije, kakor je poročal ministrski predsednik Asquith meseca decembra v parlamentu, so znašali do tedaj 200 milijonov funtov šterlingov, to je (brez kolonij) 4 milijarde, torej tudi okoli 33.000.000 mark na dan. Iz tega sledi: 1. da je Anglija izdala v prvih treh mesecih vojne 150.000.000 funtov šterlingov (3 milijarde mark) za vojno, približno enak znesek, kakršnega je izdala za burško vojno, ki je trajala dve leti in sedem mesecev; 2. vsa mogočna angleška mornarica je vredna okoli 4 milijarde mark. V prvih šestih mesecih 1914./15. znašajo stroški Anglije 6 milijard mark, torej 2 milijardi več, kakor je pa vredna mornarica, največja, kar jih ima svet. 3. Če bi bilo mogoče na mah uničiti vso angleško mornarico, bi mogla Anglija s tolikšno vsoto, kakršno je izdala za vojno v šestih mesecih nabaviti enako močno mornarico in obenem še 30 nadridnotov najnovejšega tipa. — Francoski vojni stroški znašajo, kakor je pravil francoski finančni minister Ribot, vsak dan 36 milijonov frankov, ki pa stalno naraščajo. Po tem poročilu je izdala Francija v šestih mesecih vojne 5.160.000.000 milijonov frankov. Ker znaša francosko nacionalno imetje le okoli 234 milijard mark, dočim znaša nemško 320 milijard ter šteje Francija 26 milijonov prebivalcev manj, je vojna za Francijo mnogo hujše breme nego za druge velike države. Glede na žrtve, grozote in obsežnost je ta svetovna vojna največja in minilo bo sto let, preden se zacelijo gospodarske rane in odpravijo popolnoma posledice te vojne na življenje in smrt.

Iz rudarskih zadrug.

Štev. 2528.

LOKALNEMU DELAVSKEMU ODBORU V IDRJI.

V rešitev zapisnika z dne 3. junija 1915, ki ga je predložil lokalni delavski odbor, se istemu naznanja:

K točki 1. V skladiščnici se nahaja še 70 hektolitrov pšenice, ki se je namerala po skladiščnem uradniku oddajati kot doslej tudi vbodoče le bolnim rudarskim svojcem na podlagi od zdravnikova doprinešenih nakaznic. Ta ostanek pšenice se razdeli v soboto dne 12. t. m. med **35 delavcev** po alfabetični vrsti, da se tako izloči vpliv razdirajočih elementov na lokalni delavski odbor glede oddaje pšenice.

Nadzorovanje rudnika po delavcih ni v službenem redu določeno in je torej nedopustno.

Lokalni delavski odsek se je nedvomno prepričal, da rudniško ravnateljstvo na humani podlagi stoječ napram delavcu odkrito in pravilno postopa ter ne pozna nobenih strank.

Uvedba vojne pekarije ne spada v delokrog rudniškega ravnateljstva.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji,

dne 7. junija 1915.

Predstojnik:

Jožef Pillek s. r.

c. kr. dvorni svetnik.

*

Priporočam vsem delavcem, da naj bodo previdni v svojem govorjenju in naj ne napadajo odbornikov, da ne bodo primorani storiti potrebnih korakov.

Krajevni delavski odbor je in bo tudi vbodoče storil vse potrebno, kar bo utemeljeno in opravičeno.

Opozarjam pa delavce, da naj podajo svoje prošnje in pritožbe na podlagi resničnih podatkov.

Tomaž Brus, predsednik.

209/15

ZAPISNIK

odborove seje rudarske zadruge II. skupine c. kr. rudniškega urada v Celju in za rudnik v Zagorju ob Savi, ki se je vršila 23. maja 1915 ob 10. uri dopoldan v »Delavskem domu« v Trbovljah.

Navzoči: Majdič Florjan, načelnik; Mastnak Franc, Tratnik Avgust, Kolenc Ludvik in Urlep Ivan.

Dnevni red: 1. Dopis c. kr. rudniškega urada v Celju z dne 15. maja 1915, št. 2718; 2. Drugo vojno posojilo; 3. Poročilo načelnika; 4. Slučajnosti.

Načelnik otvori sejo točno ob 10. uri dopoldan, pozdravi navzoče in konstatira sklepčnost ter imenuje g. Frana Mastnaka kot zapisnikarja.

1. K prvi točki dnevnega reda prečita načelnik dopis c. kr. rudniškega urada v Celju z dne 15. maja 1915, št. 2718, o čemer se otvori debata.

2. Sklenilo se je nakupiti 5½% vojno posojilo in se dovoli v to svrhu 2000 K kot vojno posojilo. Pooblašča se gospoda predsednika zadruge, da izvede ta sklep. Ostala vsota 1900 K naj ostane na razpolago za nadaljne zadružne potrebščine.

3. Načelnik prečita več prošenj za podporo; ker zadruga v to svrhu nima nikakršnega pokritja, se članom izredna podpora po sklepu odbora odreka. Načelnik poroča nadalje o izidu volitve v nezgodno zavarovalnico za rudarje ter omenja, da so dobili kandidatje Unije rudarjev v našem volilnem okraju v predstojništvo in namestništvo po 31.091 in v razsodišče za Štajersko pa 19.186 glasov.

Načelnik omeni, da je denar za zamujene šihte ob volitvah za nezgodno zavarovalnico za rudarje že nakazan, in sicer vsota 167 K 31 vin. ter se v najkrajšem času izplača posameznim rudniškim delegatom. Poročilo se vzame na znanje.

Ker se nadalje nihče ne oglasi k besedi, zaključi načelnik sejo ob 12. uri opoldan.

V Trbovljah, 23. maja 1915.

Fran Mastnak s. r. **Florjan Majdič s. r.**
zapisnikar. načelnik II. skup.

Št. 55/915.

ZAPISNIK

seje krajevnega delavskega odbora rudarske zadruge v Idriji, ki se je vršila dne 3. junija 1915 ob 9. uri zjutraj v prostorih rudarskega društva.

Navzočih je osem odbornikov krajevnega odbora in štirje povabljeni odborniki bratovske skladnice v Idriji.

Dnevni red: 1. Rudarske razmere v Idriji. 2. Slučajnosti.

K prvi točki poroča načelnik Tomaž Brus, da se vedno huje pritožujejo delavci in njih družine, zakaj da delavci ne dobivajo pšenice, ko jo nasprotno druge osebe dobivajo in še celo osebe, ki ne pripadajo k rudniku, in da krajevni delavski odbor v tem oziru ne stori nobenega potrebnega koraka.

Po daljši debati je sklenil odbor, da naj se ta pritožba predloži v smislu § 65. zadružnih pravil slav. c. kr. rudniškemu ravnateljstvu v Idriji s pristavkom, da naj isto dovoli, da gredo tri osebe od krajevnega delavskega odbora po ena oseba od Narodne Stranke in ena od Slovenske Ljudske Stranke na magazin, da se prepričata, koliko je ene ali druge vrste žita v zalogi in potem delavcem poročata, da bi vendar enkrat nastal mir in bi bilo konec teh napadov. (Sprejeto).

Drugič poroča načelnik, da se je že več delavcev obrnilo na krajevni delavski odbor s prošnjo, da naj se uvede v Idriji vojna pekarna, da bodo delavci dobili vsaj nekaj potrebnega kruha, zakaj tudi pri drugih privatnih rudnikih že imajo vojne pekarnice, a v Idriji še ne.

Krajevni delavski odbor je sklenil to prošnjo uslišati in predložiti v rešitev sl. c. kr. rudniškemu ravnateljstvu s priporočilom, da je nujna potreba. (Sprejeto).

Ker se nihče več ne oglasi za besedo, je načelnik ob 3/4 na 10. uro zaključil sejo.

V Idriji, dne 3. junija 1915.

T. Brus s. r.
t. č. preds.

Tomaž Filipič s. r.
t. č. zapisnikar.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/2: 1—1/2	1/21	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. B. Ipavic	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3	pop.	Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciškanska ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Kupujte in naročajte pri tvrdkah, ki inserirajo v „DELAVCU“.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v zalogi lastne tovarne
PETER KOZINA & K^o.
Ljubljana, na Bregu št. 20
(Cojzova hiša).

: Garantirana kakovost. :

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V posloplju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotredž, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotredž, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

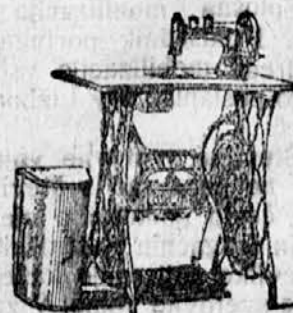
priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Mlado, staro,
Vsak pove :

Ta pa je za me!
Ker se samo z njim krepčam,
vedno zdrav želod'c imam!

Varujte se

ponaredb!

Pristni „FLORIAN“ se dobi edino od Rastlinske destilacije „FLORIAN“ v Ljubljani.

Postavno varovano.